

DEHA
SOUND BODY

GNANA
SOUND MIND

YOGA
PURE SOUL

JEEVA
OPTIMAL LIFE

Transliteration text book
ORIYA

 PoornaYoga^{TM}

Gopi V. Prasad

About the Program Structure:

Poorna Yoga Program is designed to offer a broad understanding of the Yoga, through 140 Gita-shlokas and 96 Yoga-sutras under 21 thematic lessons. Each lesson is structured with three components of learning namely Sadhana, Sodhana and Vaadana, to enable students understand, explore and apply the wisdom of Yoga in daily life.

SADHANA module provides an introduction to PoornaYoga through creative learning. Learners add colours to graphic illustrations, copywrite shlokas in a language of choice and practice the accurate pronunciation of shlokas through guided chanting videos. Videos can be accessed by scanning the QR codes given on each page of this textbook.

SODHANA module provides deeper understanding of each lesson by offering E-Classes about their meaning. Learners can attend the E-Classes in school as well as access them again any time by scanning the QR codes given on each page of the workbook.

VAADANA module enables practical application of the PoornaYoga wisdom in one's own life. Students engage in project work and discuss their understanding in small groups to explore the life situations in light of the PoornaYoga principles and techniques.

About the Course Material:

It is essential to obtain the course material to participate in the "Poorna Yoga Program". The transliteration textbooks, guided recitation videos and explanation videos are available for free with the workbooks. The workbooks can be purchased online from the "Publications" page of www.CourseLink.in website.

Textbooks: The transliteration textbooks are available in 33 languages. These textbooks help in reading the Sanskrit shlokas using a language of your choice. Participants can learn the accurate pronunciation of shlokas using the guided chanting videos.

Workbooks: The workbooks are designed to stimulate interest and facilitate learning through graphic illustrations and other smart features. The workbook has QR links to smart learning tools such as guided recitation videos and explanation videos.

Project work: Project work is designed to stimulate discussion and debate among peers in a creative and fun filled manner. It involves colouring the graphic illustrations and copywriting the shlokas followed by oral presentation of shlokas and a summary of their meaning. Project work is done either individually or in small groups.

Contents

Lesson name	Page
DEHA course	04
1. The Nature	05
2. The Body	06
3. The Mind	07
4. Sense Objects	08
5. Sense Control	09
6. Sense Gratification	10
 GNANA Course	 11
7. Physical Wisdom	12
8. Social Wisdom	13
9. Occupational Wisdom	14
10. Mental Wisdom	15
11. Emotional Wisdom	16
12. Spiritual Wisdom	17
 YOGA Course	 18
13. Yoga Sukshma	19
14. Karma Yoga	20
15. Gnana Yoga	21
16. Dhyana Yoga	22
17. Bhakti Yoga	23
 JEEVA Course	 24
18. Samadhi Pada	25
19. Sadhana Pada	26
20. Vibhuti Pada	28
21. Kaivalya Pada	29

DEHA (Sound Body)

DEHA course highlights the principles of sound body. It explains the Material and Psychic aspects of the human body in 6 lessons. First three lessons describe the elements of nature followed by the characteristics of the human body and mind. Next three lessons describe the sensory objects followed by the ways of controlling the senses and the consequences of sense gratification. In this course the participants shall learn the following. The basis of human existence on earth. The three kinds of food and their influence on the human body. The three main characteristics of the human mind. The two broad ways of conducting life in the material world. The characteristics of a balanced consciousness. The cause and effect of mental stress.

Lesson 1. The Nature: Planet earth is a wonderful creation with countless varieties of living creatures and non-living objects. In this lesson we learn about the creation and the creator. We will understand the material nature and three modes of material energy. We will distinguish the characteristics of human beings under the influence of different material energies.

Lesson 2. The Body: Human body is driven by energy and the energy is generated by food. Different kinds of foods produce different types of material energy namely Sattvic, Rajasic and Tamasic. In this lesson we understand the influence of material energies on human body. We learn the ways to deal with the body for gaining balance in life.

Lesson 3. The Mind: The mind has no physical shape yet it controls most of our actions. In this lesson we discuss the characteristics of a human mind and its functioning. The mind when put under self-control behaves like a friend otherwise like an enemy. We explore the factors influencing mind and ways of controlling them.

Lesson 4. Sense Objects: Objects that attract senses are called the sense objects. Brain identifies such objects and Mind experiences joy or pain from them. In this lesson we discuss the composition of the material nature and categories of people engaging with it. We understand the influence of material nature and material energy on human actions.

Lesson 5. Sense Control: One of the ways to deal with senses is to control them and reasonably enjoy the material nature. One who controls senses can gain stability in life. In this lesson we discuss the ways of sense control and its effect on human life. We explore the characteristics of "SthitaPragna" in other words the stable conscious.

Lesson 6. Sense Gratification: The irrational way of dealing with senses and enjoying material nature with no limits and conditions is called sense gratification. One who fails to control senses will lose stability in life. In this lesson we discuss the consequences of sense gratification and its effect on human life. We explore ways to overcome the influence of material nature and gain eternal peace.

GC 1. The Nature

1. The Nature

ପୁଣ୍ୟେ ଗନ୍ଧର୍ଘ ପୃଥ୍ଵ୍ୟାଂ ଚ ତେଜଶ୍ଵାସ୍ମି ବିଭାବସ୍ୟୌ .
ଜୀବନଂ ସର୍ଘଭୃତେଷୁ ତପଶ୍ଵାସ୍ମି ତପସ୍ଵିଷୁ .. 7-9.

ଯଦାଦିତ୍ୟଗତଂ ତେଜୋ ଜଗତ୍ତାସୟତେଂଶ୍ଵଲଂ .
ଯଜନ୍ତ୍ରମସି ଯଜାଗ୍ନୌ ତତ୍ତେଜୋ ବିଦ୍ଧି ମାମକଂ .. 15-12..

ଗାମାବିଶ୍ୟ ଚ ଭୃତାନି ଧାରୟାମ୍ୟହମୋଜସା .
ପୁଷ୍ପାମି ଚୌଷଧୀଃ ସର୍ଘାଃ ସୋମୋ ଭୃତ୍ଵା ରସାମ୍ବକଃ .. 15-13..

ଦୈବୀ ହ୍ୟେଷା ଗୁଣମୟୀ ମମ ମାୟା ଦୁରତ୍ୟୟା .
ମାମେବ ଯେ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ମାୟାମେତାଂ ତରନ୍ତି ତେ .. 7-14.

ରଜସ୍ତମଶ୍ଵାଭିଭୂୟ ସତ୍ତ୍ଵଂ ଭବତି ଭାରତ .
ରଜଃ ସତ୍ତ୍ଵଂ ତମଶ୍ଚୈବ ତମଃ ସତ୍ତ୍ଵଂ ରଜସ୍ତଥା .. 14-10..

ସର୍ଘଦ୍ଵାରେଷୁ ଦେହେଂଶ୍ଵିନ୍ଦୁକାଶ ଉପଜାୟତେ .
ଜ୍ଞାନଂ ଯଦା ତଦା ବିଦ୍ୟାଦ୍ଵିବୃଦ୍ଧଂ ସତ୍ତ୍ଵମିତ୍ତୁପତ .. 14-11..

ଲୋଭଃ ପ୍ରବୃତ୍ତିରାରୟଃ କର୍ମଶାମଶମଃ ସ୍ଵହା .
ରଜସ୍ୟେତାନି ଜାୟନ୍ତେ ବିବୃଦ୍ଧେ ଭରତର୍ଷଭ .. 14-12..

ଅପ୍ରକାଶୋଂପ୍ରବୃତ୍ତିଶ୍ଚ ପ୍ରମାଦୋ ମୋହ ଏବ ଚ .
ତମସ୍ୟେତାନି ଜାୟନ୍ତେ ବିବୃଦ୍ଧେ କୁରୁନନ୍ଦନ .. 14-13..

GC 2. The Body

2. The Body

ଅହଂ ବୈଶ୍ଵାନରୋ ଭୂତ୍ଵା ପ୍ରାଣିନାଂ ଦେହମାଶ୍ଵିତଃ .
ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୁକ୍ତଃ ପଚାମ୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ଥଧଂ .. 15-14.

ଆୟୁଃସତ୍ଵବଳାରୋଗ୍ୟସୁଖପ୍ରୀତିବିବର୍ଧନଃ .
ରସ୍ୟାଃ ସ୍ଵିଗ୍ଵାଃ କ୍ଷିରା ହୃଦ୍ୟା ଆହାରାଃ ସାଢ୍ଵିକପ୍ରିୟାଃ .. 17-8..

କର୍ମଲବଣାତୁ୍ୟଷ୍ଟତୀଷ୍ଠରୁକ୍ଷବିଦାହିନଃ .
ଆହାରା ରାଜସସୈଷ୍ଠା ଦୁଃଖଶୋକାମୟପ୍ରଦାଃ .. 17-9..

ଯାତୟାମଂ ଗତରସଂ ପୂତି ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତଂ ଚ ଯତ୍ .
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟମପି ଚାମେଧଂ ଭୋଜନଂ ତାମସପ୍ରିୟଂ .. 17-10.

ନିୟତଂ ସଙ୍ଗରହିତମରାଗଦ୍ଵେଷତଃ କୃତଂ .
ଅଫଲପ୍ରେପ୍ସୁନା କର୍ମ ଯତ୍ସାଢ୍ଵିକମୁଚ୍ୟତେ .. 18-23..

ଯତୁ କାମେପ୍ସୁନା କର୍ମ ସାହଜ୍ଞାରେଣ ବା ପୁନଃ .
କ୍ରିୟତେ ବହୁଲୀୟାସଂ ତଦ୍ରାଜସମୁଦାହୃତଂ .. 18-24..

ଅନୁବନ୍ଧଂ କ୍ଷୟଂ ହିଂସାମନପେକ୍ଷ୍ୟ ଚ ପୌରୁଷଂ .
ମୋହାଦାରଭ୍ୟତେ କର୍ମ ଯତ୍ତତାମସମୁଚ୍ୟତେ .. 18-25..

ନାତ୍ୟଶ୍ଵତସ୍ତୁ ଯୋଗୋଽସ୍ତ୍ରି ନ ଚୈକାକ୍ରମନଶ୍ଚତଃ .
ନ ଚାତିସ୍ଵପ୍ନଶୀଳସ୍ୟ ଜାଗ୍ରତୋନୈବଚାର୍ଜୁନ .. 6-16..

ଯୁକ୍ତାହାରବିହାରସ୍ୟ ଯୁକ୍ତଚେଷ୍ଟସ୍ୟ କର୍ମସୁ .
ଯୁକ୍ତସ୍ଵପ୍ନାବବୋଧସ୍ୟ ଯୋଗୋ ଭବତି ଦୁଃଖହା .. 6-17..

GC 3. The Mind

3. The Mind

ଯତୋ ଯତୋ ନିଶ୍ଚରତି ମନଶ୍ଚଞ୍ଚଳମସ୍ଥିରଂ .
ତତସ୍ତତୋ ନିୟମୈଫତବାମ୍ନନ୍ୟେବ ବଶଂ ନୟେତ୍ .. 6-26..

ପ୍ରଶାନ୍ତମନସଂ ହ୍ୟେନଂ ଯୋଗିନଂ ସୁଖମୁଭଫଂ .
ଉପୈତି ଶାନ୍ତରଜସଂ ବ୍ରହ୍ମଭୂତମକଳ୍ମଷଂ .. 6-27..

ଅସଂଶୟଂ ମହାବାହୋ ମନୋ ଦୁର୍ନିଗ୍ରହଂ ଚଳଂ .
ଅଭ୍ୟାସେନ ତୁ କୌତ୍ସେୟ ବୈରାଗ୍ୟେଣ ଚ ଗୃହ୍ୟତେ .. 6-35.

ଅସଂୟତାମ୍ନା ଯୋଗୋ ଦୁଷ୍ଟାପ ଇତି ମେ ମତିଃ .
ବଶ୍ୟାମ୍ନା ତୁ ଯତତା ଶକ୍ୟାଃବାପ୍ତୁମ୍ଭୁପାୟତଃ .. 6-36.

ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିଶୁଦ୍ଧ୍ୟା ଯୁକ୍ତୋ ଧୃତ୍ୟାମ୍ନାନ୍ ନିୟମ୍ୟ ଚ .
ଶିବାଦୀନ୍ଦ୍ରିୟାଂସ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ରାଗଦ୍ୱେଷୌ ବ୍ୟୁଦସ୍ୟ ଚ .. 18-51..

ବିବିକ୍ତସେବୀ ଲଘ୍ୱଶୀ ଯତବାକ୍ତ୍ୱାୟମାନସଃ .
ଧ୍ୟାନଯୋଗପରୋ ନିତ୍ୟଂ ବୈରାଗ୍ୟଂ ସମୁପାଶ୍ରିତଃ .. 18-52..

ଅହଙ୍କାରଂ ବଳଂ ଦର୍ପଂ କାମଂ କ୍ରୋଧଂ ପରିଗ୍ରହଂ .
ବିମୁଚ୍ୟ ନିର୍ମମଃ ଶାନ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ କଲ୍ମତେ .. 18-53.

ସ୍ୱଭାବଜେନ କୌତ୍ସେୟ ନିବନ୍ଧଃ ସ୍ୱେନ କର୍ମଣା .
କର୍ତ୍ତୁଂ ନେଚ୍ଛସି ଯକ୍ଳେହାକୃରିଷ୍ୟସ୍ୟବଶୋଽପି ତତ୍ .. 18-60..

ମକ୍ଳନା ଭବ ମଭକ୍ତୋ ମଦ୍ୟାଜୀ ମାଂ ନମସ୍କୁରୁ .
ମାନେବୈଷ୍ୟସି ସତ୍ୟଂ ତେ ପ୍ରତିଜାନେ ପ୍ରିୟୋଽସି ମେ .. 18-65..

4. Sense Objects

ବନ୍ଧୁରାତ୍ନାତ୍ନସ୍ତସ୍ୟ ଯେନାତ୍ନୈବାତ୍ନା ଜିତଃ .
ଅନାତ୍ନସ୍ତୁ ଶତ୍ରୁଭ୍ୟେ ବଚେତାତ୍ନୈବ ଶତ୍ରୁବତ୍ .. 6-6..

ଭୂମିରାପୋଽନଲୋ ବାୟୁଃ ଖଂ ମନୋ ବୁଦ୍ଧିରେବ ଚ .
ଅହଙ୍କାର ଇତୀୟଂ ମେ ଭିନ୍ନା ପ୍ରକୃତିରଷ୍ଟଧା .. 7-4..

ଚତୁର୍ଥଧା ଭଜନ୍ତେ ମାଂ ଜନାଃ ସୁକୃତିନୋଽର୍ଜୁନ .
ଆର୍ତ୍ତୋ ଜିଜ୍ଞାସୁରଥୀର୍ଥୀ ଜାନୀ ଚ ଭରତର୍ଷଭ .. 7-16..

ଯଦ୍ଭରୋଷି ଯଦଶ୍ମାସି ଯଦ୍ଭୁହୋଷି ଦଦାସି ଯତ୍ .
ଯତ୍ପସ୍ୟସି କୌନ୍ତେୟ ତତ୍ତ୍ବକୁରୁଷ୍ଠ ମଦର୍ପଣଂ .. 9-27..

ସତ୍ତ୍ଵଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ଗୁଣାଃ ପ୍ରକୃତିସମ୍ଭବଃ .
ନିବଧ୍ନୁନ୍ତି ମହାବାହୋ ଦେହେ ଦେହିନମବ୍ୟୟଂ .. 14-5..

ସତ୍ତ୍ଵଂ ସୁଖେ ସଞ୍ଜୟତି ରଜଃ କର୍ମଣି ଭାରତ .
ଜାନମାବୃତ୍ୟ ତୁ ତମଃ ପ୍ରମାଦେ ସଞ୍ଜୟତୁ୍ୟତ .. 14-9..

ତତ୍ତ୍ଵ ସତ୍ତ୍ଵଂ ନିର୍ମଳଭାପୁକାଶକମନାମୟଂ .
ସୁଖସଙ୍ଗେନ ବଧ୍ନାତି ଜାନସଙ୍ଗେନ ଚାନଘ .. 14-6..

ରଜୋ ରାଗାତ୍ମକଂ ବିଦ୍ଧି ତୃଷ୍ଣାସଙ୍ଗସମୁଭବଂ .
ତନ୍ନିବଧ୍ନାତି କୌନ୍ତେୟ କର୍ମସଙ୍ଗେନ ଦେହିନଂ .. 14-7..

ତମସ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନଜଂ ବିଦ୍ଧି ମୋହନଂ ସର୍ଘଦେହିନଂ .
ପ୍ରମାଦାଲସ୍ୟନିଦ୍ରାଭିସ୍ତନ୍ନିବଧ୍ନାତି ଭାରତ .. 14-8..

5. Sense Control

ପ୍ରଜହାତି ଯଦା କାମାନ୍ତର୍ଜ୍ଵାନ୍ମୁର୍ଥ ମନୋଗତାନ୍ .
ଆତ୍ମନ୍ୟେବାମ୍ନା ତୁଷ୍ଟଃ ସ୍ଥିତପ୍ରଞ୍ଜସ୍ତଦୋଚ୍ୟତେ .. 2-55..

ଦୁଃଖେଷୁନ୍ନୁଦ୍ଧିଗ୍ନମନଃ ସୁଖେଷୁ ବିଗତସ୍ତୁହଃ .
ବାଚରାଗଭୟକ୍ରୋଧଃ ସ୍ଥିତଧୀର୍ମୁନିରୁଚ୍ୟତେ .. 2-56..

ଯଃ ସର୍ବଦ୍ରାବିଶ୍ୱେହସ୍ତରପ୍ତାପ୍ୟ ଶୁଭାଶୁଭଂ .
ନାଭିନନ୍ଦତି ନ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତସ୍ୟ ପ୍ରଞ୍ଜା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା .. 2-57..

ଯଦା ସଂହରତେ ତାୟଂ କୂର୍ମୋଽଙ୍ଗାନୀବ ସର୍ବଶଃ .
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଭ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରଞ୍ଜା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା .. 2-58..

ବିଷୟା ବିନିବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ନିରାହାରସ୍ୟ ଦେହିନଃ .
ରସବର୍ଜଂ ରସୋଽପ୍ୟସ୍ୟ ପରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନିବର୍ତ୍ତତେ .. 2-59..

ଯତତୋ ହ୍ୟପି କୌନ୍ତେୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ବିପକ୍ଷିତଃ .
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ପ୍ରମାଥାନି ହରନ୍ତି ପ୍ରସଭଂ ମନଃ .. 2-60..

ତାନି ସର୍ବାଣି ସଂୟମ୍ୟ ଯୁକ୍ତ ଆସୀତ ମପୂରଃ .
ବଶେ ହି ଯସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ତସ୍ୟ ପ୍ରଞ୍ଜା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା .. 2-61..

6. Sense Gratification

ଧାୟତୋ ବିଷୟାନ୍ପୁଂସଃ ସଙ୍ଗସ୍ତେଷୁପଜାୟତେ .
ସଙ୍ଗାସଞ୍ଜାୟତେ କାମଃ କାମାକ୍ତୋଽଭିଜାୟତେ .. 2-62..

କ୍ରୋଧାଭବତି ସନ୍ନୋହଃ ସନ୍ନୋହାତ୍ସମୃତିବିଭ୍ରମଃ .
ସମୃତିଭ୍ରଂଶାଦ୍ ବୁଦ୍ଧିନାଶୋ ବୁଦ୍ଧିନାଶାପୁଣଶ୍ୟତି .. 2-63..

ରାଗଦ୍ୱେଷବିମୁକ୍ତେଷୁ ବିଷୟାନିନ୍ଦ୍ରୟେଷ୍ଟରନ୍ .
ଆତ୍ମବଶ୍ୟେଷ୍ଠିୟେୟାମ୍ନା ପ୍ରସାଦମଧୁଗଞ୍ଜତି .. 2-64..

ପ୍ରସାଦେ ସର୍ଘଦୁଃଖାନାଂ ହାନିରସ୍ୟୋପଜାୟତେ .
ପ୍ରସନ୍ନଚେତସୋ ହ୍ୟାଶୁ ବୁଦ୍ଧିଃ ପର୍ଯବତିଷ୍ଠତେ .. 2-65..

ନାସ୍ତି ବୁଦ୍ଧିରମୁକ୍ତସ୍ୟ ନ ଚାମୁକ୍ତସ୍ୟ ଭାବନା .
ନ ଚାଭାବୟତଃ ଶାନ୍ତିରଶାନ୍ତସ୍ୟ କୃତଃ ସୁଖଂ .. 2-66..

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ହି ଚରତାଂ ଯଜ୍ଞନୋଽନୁବିଧୀୟତେ .
ତଦସ୍ୟ ହରତି ପ୍ରଜ୍ଞାଂ ବାୟୁର୍ନୀବମିବାୟସି .. 2-67..

ତସ୍ମାଦ୍ୟସ୍ୟ ମହାବାହୋ ନିଗୃହୀତାନି ସର୍ଘଶଃ .
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଭ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରଜ୍ଞା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା .. 2-68..

GNANA (Sound Mind)

GNANA course highlights the principles of sound mind. It presents the Physical, Social, Occupational, Mental, Emotional and Spiritual dimensions of the eternal wisdom from Shrimad Bhagavad-Gita. First three dimensions describe the aspects of human endeavour in the material world. Next three dimensions describe the aspects of human evolution in the psychic world. In this course the participants shall learn the following. The three types of actions and the fruits of such actions. The four-fold social order on the basis of human character and action. The three types of people based on their actions and determination. Austerities of mind and the three types of minds. Factors of emotional equilibrium. The four forms of worship and three kinds of worshippers.

Lesson 7. Physical Wisdom: The physical body can engage, experience and enjoy the material nature under the influence of material energy. In this lesson we study the three dimensions of material nature and their influence on human body. We distinguish the actions and happiness occurring under the influence of different material energies.

Lesson 8. Social Wisdom: People engage in actions for livelihood and a large number of such people form a society. In this lesson we discuss the four-fold social order based on Guna (inherent nature) and Karma (fruititive action). We learn the importance of charity and distinguish the charities made under the influence of different material energies.

Lesson 9. Occupational Wisdom: Every occupation demands unique virtues and values. In this lesson we discuss the divine and demonic virtues of human beings. We will understand their influence on the human actions and outcomes. We distinguish the determination of people under the influence of the material energies.

Lesson 10. Mental Wisdom: Mind is the greatest tool when put to work in right direction. Knowledge and wisdom can elevate the human to the higher level. In this lesson we discuss the factors influencing the pursuit of knowledge and the essentials of intellectual progress. We explore the influence of the three modes of energy on mind.

Lesson 11. Emotional Wisdom: Emotions influence every endeavour of human being. In this lesson we understand the basis of human emotions and explore the factors affecting them. We distinguish the emotions under the influence of different material energies. We discuss the characteristics of the person with emotional balance.

Lesson 12. Spiritual Wisdom: The cycle of life and death is part of material world. Antaratma is the greatest guide to be followed by the material body. Spiritual wisdom is the heist of all wisdoms. In this lesson we discuss the essentials of spiritual enlightenment. We distinguish the austerities performed under the influence of different material energies.

7. Physical Wisdom

କାର୍ଯ୍ୟକାରଣକର୍ତ୍ତୃତ୍ୱେ ହେତୁଃ ପ୍ରକୃତିରୂପ୍ୟତେ ।
ପୁରୁଷଃ ସୁଖଦୁଃଖାନାଂ ଭୋକ୍ତୃତ୍ୱେ ହେତୁରୂପ୍ୟତେ ॥ 13-21 ॥

ଦେବହିଜଗୁରୁପ୍ରାଜ୍ଞପୂଜନଂ ଶୌଚମାର୍ଜବମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟମହିଂସା ଚ ଶାରୀରଂ ତପ ଉଚ୍ୟତେ ॥ 17-14 ॥

ଅଫଳାକାଞ୍ଚିଭିର୍ଯଜୋ ବିଧୂଦୃଷ୍ଟୋ ଯ ଇଜ୍ୟତେ ।
ଯଷ୍ଟବ୍ୟମେବେତି ମନଃ ସମାଧାୟ ସ ସାଢ୍ଧିକଃ ॥ 17.11 ॥

ଅଭିସନ୍ଧାୟ ତୁ ଫଳଂ ଦମ୍ଭାର୍ଥମପି ଚୈବ ଯତ୍ ।
ଇଜ୍ୟତେ ଭରତଶ୍ରେଷ୍ଠ ତଂ ଯଜ୍ଞଂ ବିଧିଂ ରାଜସମ୍ ॥ 17.12 ॥

ବିଧୂହୀନମସୃଷ୍ଟାନ୍ନଂ ମନ୍ତ୍ରହୀନମଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧାବିରହିତଂ ଯଜ୍ଞଂ ତାମସଂ ପରିଚକ୍ଷତେ ॥ 17.13 ॥

ଯଉଦଗ୍ରେ ବିଷମିବ ପରିଶାମେଂମୃତୋପମମ୍ ।
ତତ୍ସୁଖଂ ସାଢ୍ଧିକଂ ପ୍ରୋକ୍ତମାତ୍ମବୁଦ୍ଧିପ୍ରସାଦଜମ୍ ॥ 18-37 ॥

ବିଷୟେନ୍ଦ୍ରିୟସଂଯୋଗାଦ୍ୟଉଦଗ୍ରେଂମୃତୋପମମ୍ ।
ପରିଶାମେ ବିଷମିବ ତତ୍ସୁଖଂ ରାଜସଂ ସ୍ମତୁତମ୍ ॥ 18-38 ॥

ଯଦଗ୍ରେ ଚାନ୍ତୁବକ୍ଷେ ଚ ସୁଖଂ ମୋହନମାତ୍ମନଃ ।
ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟପ୍ରମାଦୋଷ୍ଠଂ ତତ୍ତାମସମୁଦାହୁତମ୍ ॥ 18-39 ॥

8. Social Wisdom

ଚାତୁର୍ଥଶ୍ୟଂ ମୟା ସ୍ଵଷ୍ଟଂ ଗୁଣକର୍ମବିଭାଗଣଃ ।
ତସ୍ୟ କର୍ତ୍ତାରମପି ମାଂ ବିଦ୍ୟକର୍ତ୍ତାରମବ୍ୟୟମ୍ ॥ 4-13 ॥

କାମ୍ୟାନାଂ କର୍ମଣାଂ ନ୍ୟାସଂ ସଂନ୍ୟାସଂ କବୟୋ ବିଦୁଃ ।
ସର୍ତ୍ତକର୍ମଫଳତ୍ୟାଗଂ ପ୍ରାହୁଃସ୍ତ୍ୟାଗଂ ବିଚକ୍ଷଣାଃ ॥ 18-2 ॥

ଦାତବ୍ୟମିତି ଯଦାନଂ ଦୀୟତେଽନୁପକାରିଣେ ।
ଦେଶେ କାଳେ ଚ ପାତ୍ରେ ଚ ତଦାନଂ ସାତ୍ତ୍ଵିକଂ ସ୍ଵମୃତମ୍ ॥ 17-20 ॥

ଯତୁ ପ୍ରତ୍ୟୁପକାରାର୍ଥଂ ଫଳମୁଦ୍ଦିଶ୍ୟ ବା ପୁନଃ ।
ଦୀୟତେ ଚ ପରିକ୍ଳିଷ୍ଟଂ ତଦାନଂ ରାଜସଂ ସ୍ଵମୃତମ୍ ॥ 17-21 ॥

ଅଦେଶକାଳେ ଯଦାନମପାତ୍ରେଭ୍ୟଶ୍ଚ ଦୀୟତେ ।
ଅସତ୍ଵକୃତମବଜାତଂ ତତ୍ତାମସମ୍ଭୱାହୃତମ୍ ॥ 17-22 ॥

ବ୍ରାହ୍ମଣକ୍ଷତ୍ରିୟବିଶାଂ ଶୂଦ୍ରାଣାଂ ଚ ପରହସ୍ୟ ।
କର୍ମାଣି ପ୍ରବିଭକ୍ତାନି ସ୍ଵଭାବପ୍ରଭବୈର୍ଗୁଣୈଃ ॥ 18-41 ॥

ଶମୋ ଦମସ୍ତପଃ ଶୈତଂ କ୍ଷାନ୍ତିରାର୍ଜବମେବ ଚ ।
ଜ୍ଞାନଂ ବିଜ୍ଞାନମାସ୍ତିକ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମକର୍ମ ସ୍ଵଭାବଜମ୍ ॥ 18-42 ॥

ଶୈର୍ଯ୍ୟଂ ତେଜୋ ଧୃତିର୍ଦାକ୍ଷ୍ୟଂ ମୁଦ୍ଧେ ଚାପ୍ୟପଲ୍ଲୀୟନମ୍ ।
ଦାନମୀଶ୍ଵରଭାବଶ୍ଚ କ୍ଷାନ୍ତଂ କର୍ମ ସ୍ଵଭାବଜମ୍ ॥ 18-43 ॥

କୃଷିଗୌରକ୍ଷ୍ୟବାଣିଜ୍ୟଂ ବୈଶ୍ୟକର୍ମ ସ୍ଵଭାବଜମ୍ ।
ପରିଚର୍ଯ୍ୟାମ୍ଭକଂ କର୍ମ ଶୂଦ୍ରସ୍ୟାପି ସ୍ଵଭାବଜମ୍ ॥ 18-44 ॥

9.Occupational Wisdom

ତେଜଃ କ୍ଷମା ଧୃତିଃ ଶୌଚମଦ୍ରୋହୋ ନୀତିମାନିତା ।
ଭବନ୍ତି ସମ୍ପଦଂ ଦୈବୀମଭିଜାତସ୍ୟ ଭାରତ ॥ 16-3 ॥

ଦମୋ ଦର୍ପୋଽଭିମାନଶ୍ଚ କ୍ରୋଧଃ ପାରୁଷ୍ୟମେବ ଚ ।
ଅଜ୍ଞାନଂ ଚାଭିଜାତସ୍ୟ ପାର୍ଥ ସମ୍ପଦମାସ୍ତୁରୀମ୍ ॥ 16-4 ॥

ମୁକ୍ତସଙ୍ଗୋଽନହମ୍ଭାଦୀ ଧୃତ୍ୟସ୍ତାହସମନ୍ୱିତଃ ।
ସିଦ୍ଧ୍ୟସିଦ୍ଧ୍ୟୋର୍ନିର୍ୱକାରଃ କର୍ତ୍ତା ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଉଚ୍ୟତେ ॥ 18-26 ॥

ରାଗୀ କର୍ମଫଳପ୍ରେପ୍ସୁଲ୍ଲୁକ୍ତୋ ହିଂସାମୂକୋଽଶୁଚିଃ ।
ହର୍ଷଶୋକାଦ୍ୱିତଃ କର୍ତ୍ତା ରାଜସଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ॥ 18-27 ॥

ଅମୁକ୍ତଃ ପ୍ରାକୃତଃ ସ୍ତବ୍ଧଃ ଶଠୋ ନୈଶ୍ଚୂତିକୋଽଲସଃ ।
ବିଷାଦୀ ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ ଚ କର୍ତ୍ତା ତାମସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ 18-28 ॥

ଧୃତ୍ୟା ଯୟା ଧାରୟତେ ମନଃପ୍ରାଣେହିୟକ୍ରିୟାଃ ।
ଯୋଗେନାବ୍ୟଭିଚାରିଣ୍ୟା ଧୃତିଃ ସା ପାର୍ଥ ସାତ୍ତ୍ୱିକୀ ॥ 18-33 ॥

ଯୟା ତୁ ଧର୍ମକାମାର୍ଥାନ୍ୱୃତ୍ୟା ଧାରୟତେଽର୍ଜୁନ ।
ପ୍ରସଙ୍ଗେନ ଫଳାକାଞ୍ଛୀ ଧୃତିଃ ସା ପାର୍ଥ ରାଜସୀ ॥ 18-34 ॥

ଯୟା ସ୍ୱପ୍ନଂ ଭୟଂ ଶୋକଂ ବିଷାଦଂ ମଦମେବ ଚ ।
ନ ବିମୁଞ୍ଚତି ଦୁର୍ଗେଧା ଧୃତିଃ ସା ପାର୍ଥ ତାମସୀ ॥ 18-35 ॥

10. Mental Wisdom

ଅଭୟଂ ସତ୍ତ୍ଵସଂଶୁଦ୍ଧିର୍ଜ୍ଞାନଯୋଗବ୍ୟବସ୍ଥିତିଃ ।
ଦାନଂ ଦମଶ୍ଚ ଯଜ୍ଞଶ୍ଚ ସ୍ଵାଧ୍ୟାୟସ୍ତପ ଆର୍ଜବମ୍ ॥ 16-1 ॥

ଅହିଂସା ସତ୍ୟମକ୍ରୋଧସ୍ତ୍ୟାଗଃ ଶାନ୍ତିରପୈଶ୍ଵନମ୍ ।
ଦୟା ଭୃତେଷ୍ଠଲୋଲୁପ୍ତ୍ୟଂ ମାର୍ଦ୍ଦବଂ ହୁରଗାପଲମ୍ ॥ 16-2 ॥

ତ୍ରିବିଧଂ ନରକସ୍ୟେଦଂ ଦ୍ଵାରଂ ନାଶନମାତ୍ମନଃ ।
କାମଃ କ୍ରୋଧସ୍ତଥା ଲୋଭସ୍ତସ୍ମାଦେତଭ୍ରୟଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ॥ 16-21 ॥

ଏତୈର୍ଘ୍ନୁକ୍ତଃ କୌହ୍ରେୟ ଚମୋଦ୍ଵାରେସ୍ଥିଭିର୍ନରଃ ।
ଆଚରତ୍ୟାତ୍ମନଃ ଶ୍ରେୟସ୍ତତୋ ଯାତି ପରାଂ ଗତିମ୍ ॥ 16-22 ॥

ଅନୁଦ୍ଵେଶକରଂ ବାକ୍ୟଂ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରିୟହିତଂ ଚ ଯତ୍ ।
ସ୍ଵାଧ୍ୟାୟାଭ୍ୟସନଂ ଚୈବ ବାଙ୍ମୟଂ ତପ ଭଚ୍ୟତେ ॥ 17-15 ॥

ମନଃ ପ୍ରସାଦଃ ସୌମ୍ୟତ୍ଵଂ ମୌନମାତ୍ମବିନିଗ୍ରହଃ ।
ଭାବସଂଶୁଦ୍ଧିରିତ୍ୟତତ୍ତପୋ ମାନସମୁଚ୍ୟତେ ॥ 17-16 ॥

ପ୍ରବୃତ୍ତିଂ ଚ ନିବୃତ୍ତିଂ ଚ କାର୍ଯ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟେ ଭୟାଭୟେ ।
ବନ୍ଧଂ ମୋକ୍ଷଂ ଚ ଯା ବେତ୍ତି ବୁଦ୍ଧିଃ ସା ପାର୍ଥ ସାତ୍ତ୍ଵିକୀ ॥ 18-30 ॥

ଯତ୍ନା ଧର୍ମମଧର୍ମଂ ଚ କାର୍ଯ୍ୟଂ ଚାକାର୍ଯ୍ୟମେବ ଚ ।
ଅୟଥାବପୁଜାନାତି ବୁଦ୍ଧିଃ ସା ପାର୍ଥ ରାଜସୀ ॥ 18-31 ॥

ଅଧର୍ମଂ ଧର୍ମମିତି ଯା ମନ୍ୟତେ ତମସାବୃତା ।
ସର୍ଘାର୍ଥାନିପରୀତାଂଶୁ ବୁଦ୍ଧିଃ ସା ପାର୍ଥ ତାମସୀ ॥ 18-32 ॥

11. Emotional Wisdom

ବିହାୟ କାମାନୟଃ ସର୍ଥାନୁପୁମାଂଶ୍ଚରତି ନିଃଶ୍ଚୟଃ ।
ନିର୍ମମୋ ନିରହଙ୍କାରଃ ସ ଶାନ୍ତିମଧୁଗଚ୍ଛତି ॥ 2-71 ॥

ଶକ୍ନୋତୀହୈବ ଯଃ ସୋହୁଂ ପ୍ରାକ୍ଳରୀରବିମୋକ୍ଷଣାତ୍ ।
କାମକ୍ରୋଧୋଭବଂ ବେଗଂ ସ ଯୁକ୍ତଃ ସ ସୁଖୀ ନରଃ ॥ 5-23 ॥

କର୍ମଣଃ ସୁକୃତସ୍ୟାହୁଃ ସାତ୍ତ୍ଵିକଂ ନିର୍ମଳଂ ଫଳମ୍ ।
ରଜସସ୍ତୁ ଫଳଂ ଦୁଃଖମଜ୍ଞାନଂ ତମସଃ ଫଳମ୍ ॥ 14-16 ॥

ସତ୍ତ୍ଵାସ୍ତଜ୍ଞାୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ରଜସୋ ଲୋଭ ଏବ ଚ ।
ପ୍ରମାଦମୋହୋ ହୈ ତମସୋ ଭବତୋଃଜ୍ଞାନମେବ ଚ ॥ 14-17 ॥

ପ୍ରକାଶଂ ଚ ପ୍ରବୃତ୍ତିଂ ଚ ମୋହମେବ ଚ ପାଣ୍ଡବ ।
ନ ଦୈଷ୍ଠି ସମ୍ପ୍ରବୃତ୍ତାନି ନ ନିବୃତ୍ତାନି କାଞ୍ଚତି ॥ 14-22 ॥

ଉଦାସୀନବଦାସୀନୋ ଗୁଣୈର୍ଯୋ ନ ବିଚାଲ୍ୟତେ ।
ଗୁଣା ବର୍ତ୍ତନ୍ତ ଇତ୍ୟେବଂ ଯୋଃବତିଷ୍ଠତି ନେଙ୍ଗତେ ॥ 14-23 ॥

ସମଦୁଃଖସୁଖଃ ସ୍ଵକ୍ଷୁଃ ସମଲୋଷ୍ଠାଶ୍ଳକାଞ୍ଚନଃ ।
ତୁଲ୍ୟପ୍ରିୟାପ୍ରିୟୋ ଧୀରସ୍ତୁଲ୍ୟନିନ୍ଦାମ୍ଭୀଂସୁତିଃ ॥ 14-24 ॥

ମାନାପମାନୟୋସ୍ତୁଲ୍ୟସ୍ତୁଲ୍ୟା ମିତ୍ରାରିପକ୍ଷୟୋଃ ।
ସର୍ଥୀରମ୍ଭପରିତ୍ୟାଗୀ ଗୁଣାତୀତଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ 14-25 ॥

12. Spiritual Wisdom

ଜାତସ୍ୟ ହି ଧରୁବୋ ମୃତ୍ୟୁଧରୁବଂ ଜନ୍ମ ମୃତସ୍ୟ ଚ ।
ତସ୍ମାଦପରିହାର୍ଯ୍ୟେଂଥେ ନ ହଂ ଶୋଚିତୁମର୍ହସି ॥ 2-27 ॥

ଆପୂର୍ଣ୍ଣମାଣମଚଳପ୍ରତିଷ୍ଠଂ ସମୁଦ୍ରମାପଃ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ଯଦ୍ୱତ୍ ।
ତଦ୍ୱକ୍ରମା ଯଂ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ସର୍ବେ ସ ଶାନ୍ତିମାପ୍ନୋତି ନ କାମକାମୀ ॥ 2-70 ॥

ବିଦ୍ୟାବିନୟସମ୍ପନ୍ନେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଗବି ହସ୍ତିନି ।
ଶୁନି ଚୈବ ଶ୍ୱପାକେ ଚ ପଣ୍ଡିତାଃ ସମଦର୍ଶିନଃ ॥ 5-18 ॥

ଶ୍ରେୟୋ ହି ଜ୍ଞାନମଭ୍ୟାସାଜ୍ଞାନାଦ୍ୟାନଂ ବିଶିଷ୍ୟତେ ।
ଧାନାକର୍ମଫଳତ୍ୟାଗସ୍ତ୍ୟାଗାଛାନ୍ତିରନନ୍ତରମ୍ ॥ 12-12 ॥

ସମଃ ଶତ୍ରୌ ଚ ମିତ୍ରେ ଚ ତଥା ମାନାପମାନୟୋଃ ।
ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖେଷୁ ସମଃ ସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ ॥ 12-18 ॥

ତୁଲ୍ୟନିନ୍ଦାସ୍ତୁତିମୌନୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟୋ ଯେନ କେନଚିତ୍ ।
ଅନିକେତଃ ସ୍ଥିରମତିଭକ୍ତିମାକ୍ଳେ ପ୍ରିୟୋ ନରଃ ॥ 12-19 ॥

ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ପରୟା ତପ୍ତଂ ତପସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିଧଂ ନରୈଃ ।
ଅଫଳାକାଞ୍ଚିଭିର୍ଯୁକ୍ତୈଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକଂ ପରିଚକ୍ଷତେ ॥ 17-17 ॥

ସକ୍ୱାରମାନପୂଜାର୍ଥଂ ତପୋ ଦୟେନ ଚୈବ ଯଦ୍ ।
କ୍ରିୟତେ ତଦିହ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ରାଜସଂ ଚଳମଧରୁବମ୍ ॥ 17-18 ॥

ମୃଦଗ୍ରାହେଶାମ୍ବନୋ ଯତ୍ପୀତୟା କ୍ରିୟତେ ତପଃ ।
ପରସ୍ୟୋସ୍ତାଦନାର୍ଥଂ ବା ତତ୍ତାମସମୁଦାହୃତମ୍ ॥ 17-19 ॥

YOGA (Pure Soul)

YOGA course highlights the principles of pure soul. The body is our material identity and the soul is our spiritual identity. Union of both is Yoga and there are four paths for Yoga namely Karma, Gnana, Dhyana and Bhakti. Karma yoga describes the path of action, Gnana yoga describes the path of knowledge, Dhyana yoga describes the path of meditation and Bhakti yoga describes the path of devotion in the pursuit of union of body and soul. In this course the participants shall learn the following. The doctrine of rebirth and reincarnation. The law of Karma and its five factors. The principle of Gnana and its components. The process of Dhyana and its essentials. The practice of Bhakti and its methods.

Lesson 13. Yoga Sukshma: Body is our material identity and Atma is our spiritual identity. Union of both is called Yoga. In this lesson we understand the Atma by exploring the secrets of life, death and rebirth. We understand the principal of reincarnation and the divine supremacy. We will learn the austerities of Yoga.

Lesson 14. Karma Yoga: Union of material body with eternal Atma through Karma (action) is called Karma Yoga. Sense objects pollute mind and contaminate actions resulting in sin. In this lesson we will learn the principles of action, renunciation and sacrifice. We distinguish between the actions performed under the influence of different material energies.

Lesson 15. Gnana Yoga: Union of material body with eternal Atma through Gnana (knowledge) is called Gnana Yoga. The path of Gnana Yoga involves the study of eternal wisdom available in scriptures such as Bhagavad-Gita, Brahmasutras, Upanishads etc. In this lesson we will understand the essential virtues and austerities for the pursuit of Gnana Yoga.

Lesson 16. Dhyana Yoga: Union of material body with eternal Atma through Dhyana (meditation) is called Dhyana Yoga. Unlike the other three paths of Yoga, it is pursued in seclusion. In this path the Yogi will turn his senses inwards to realise the Atma. In this lesson we will understand the essentials of Dhyana Yoga and learn the process of meditation.

Lesson 17. Bhakti Yoga: Union of material body with eternal Atma through Bhakti (devotion) is called Bhakti Yoga. This is believed to be the simplest of all other paths of self-realisation. In the path of Bhakti, the Yogi stays in constant connection with God. In this lesson we will understand the essentials of Bhakti and learn the process of devotion.

Lesson 13: Yoga Sukshma

ନ ଦ୍ଵେବାହଂ ଜାତୁ ନାସଂ ନ ଦ୍ୟଂ ନେମେ ଜନାଧିପାଃ ।
ନ ଚୈବ ନ ଭବିଷ୍ୟାମଃ ସର୍ବେ ବୟମତଃ ପରମ୍ ॥ 2-12 ॥

ନୈନଂ ଛିନ୍ନକ୍ତି ଶସ୍ତ୍ରାଣି ନୈନଂ ଦହତି ପାବକଃ ।
ନ ଚୈନଂ କ୍ଳେଦୟନ୍ତ୍ୟାପୋ ନ ଶୋଷୟତି ମାରୁତଃ ॥ 2-23 ॥

ଦେହିନୋଽସ୍ମିନ୍ୟଥା ଦେହେ କୌମାରଂ ଯୌବନଂ ଜରା ।
ତଥା ଦେହାନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତିର୍ଧୀରସ୍ତତ୍ତ୍ଵ ନ ମୁହ୍ୟତି ॥ 2-13 ॥

ବାସାଂସି ଜୀର୍ଣ୍ଣାନି ଯଥା ବିହାୟ ନବାନି ଗୃହ୍ଣାତି ନରୋଽପରାଣି ।
ତଥା ଶରୀରାଣି ବିହାୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣାନ୍ୟନ୍ୟାନି ସଂୟାତି ନବାନି ଦେହା ॥ 2-22 ॥

ଯଦା ଯଦା ହି ଧର୍ମସ୍ୟ ଗ୍ଳାନିର୍ଭବତି ଭାରତ ।
ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନମଧର୍ମସ୍ୟ ତଦାତ୍ମନଂ ସୃଜାମ୍ୟହମ୍ ॥ 4-7 ॥

ପରିତ୍ରାଣାୟ ସାଧୁନାଂ ବିନାଶାୟ ଚ ଦୁଷ୍ଟୃତାମ୍ ।
ଧର୍ମସଂସ୍ଥାପନାର୍ଥାୟ ସମ୍ଭବାନି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ॥ 4-8 ॥

ଜନ୍ମ କର୍ମ ଚ ମେ ଦିବ୍ୟମେବଂ ଯୋ ବେଢ଼ି ତତ୍ତ୍ଵତଃ ।
ତ୍ୟକ୍ତ୍ଵା ଦେହଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନୈତି ମାମେତି ସୋଽର୍ଜୁନ ॥ 4-9 ॥

ବୀତରାଗଭୟକ୍ରୋଧା ମକ୍ତୟା ମାମୁପାଶ୍ରିତଃ ।
ବହବୋ ଜ୍ଞାନତପସା ପୂତା ମଭାବମାଗତଃ ॥ 4-10 ॥

Lesson 14: Karma Yoga

କର୍ମଣ୍ୟୋବାଧୁକାରସ୍ତେ ମା ଫଳେଷୁ କଦାଚନ ।
ମା କର୍ମଫଳହେତୁର୍ଭୂର୍ମା ତେ ସଙ୍ଗୋଽସ୍ତୁକର୍ମଣି ॥ 2-47 ॥

ଅନ୍ନାଭବନ୍ତି ଭୂତାନ୍ତି ପର୍ଜନ୍ୟାଦନ୍ନସମ୍ଭବଃ ।
ଯଜ୍ଞାଭବତି ପର୍ଜନ୍ୟୋ ଯଜ୍ଞଃ କର୍ମସମୁଭବଃ ॥ 3-14 ॥

ଯଦ୍ୟଦାଚରତି ଶ୍ରେଷ୍ଠସ୍ତତ୍ତଦେବେତରୋ ଜନଃ ।
ସ ଯପୁମାଣଂ କୁରୁତେ ଲୋକସ୍ତଦନ୍ନୁବର୍ତ୍ତତେ ॥ 3-21 ॥

ଶ୍ରେୟାନ୍ମୁଧର୍ମୋ ବିଗୁଣଃ ପରଧର୍ମାସ୍ତୁଷ୍ଟିତାତ୍ ।
ସ୍ୱଧର୍ମେ ନିଧନଂ ଶ୍ରେୟଃ ପରଧର୍ମୋ ଭୟାବହଃ ॥ 3-35 ॥

ଯସ୍ୟ ସର୍ବେ ସମାରୟଃ କାମସକଳ୍ମବର୍ଜିତାଃ ।
ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିଦଗ୍ଧକର୍ମାଣଂ ତମାହୁଃ ପଶ୍ଚିତଂ ବୁଧାଃ ॥ 4-19 ॥

ସଂନ୍ୟାସଃ କର୍ମଯୋଗଶ୍ଚ ନିଃଶ୍ରେୟସକରାବୁଭୌ ।
ତୟୋସ୍ତୁ କର୍ମସଂନ୍ୟାସାକର୍ମଯୋଗୋ ବିଶିଷ୍ୟତେ ॥ 5-2 ॥

ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟାଧ୍ୟାୟ କର୍ମାଣି ସଙ୍ଗଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା କରୋତି ଯଃ ।
ଲିପ୍ୟତେ ନ ସ ପାପେନ ପଞ୍ଚପତ୍ରମିବାମ୍ବସା ॥ 5-10 ॥

ଅଧିଷ୍ଠାନଂ ତଥା କର୍ତ୍ତା କରଣଂ ଚ ପୃଥଗ୍ଧିୟମ୍ ।
ବିବିଧାଶ୍ଚ ପୃଥକ୍ୱେଷା ଦୈବଂ ଚୈବାତ୍ତ ପଞ୍ଚମମ୍ ॥ 18-14 ॥

Lesson 15: Gnana Yoga

ଧୂମେନାଦ୍ରିୟତେ ବହ୍ନିର୍ଯଥାଦର୍ଶୋ ମଲେନ ଚ ।
ଯଥୋଲ୍ଲେନାବୃତୋ ଗର୍ଭସ୍ତଥା ତେନେଦମାବୃତମ୍ ॥ 3-38 ॥

ବ୍ରହ୍ମାର୍ପଣଂ ବ୍ରହ୍ମ ହବିର୍ବ୍ରହ୍ମାଗ୍ନୌ ବ୍ରହ୍ମଣା ହୁତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ ତେନ ଗତ୍ରବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମକର୍ମସମାଧୁନା ॥ 4-24 ॥

ଶ୍ରୀଜୀର୍ବାଲ୍ଲଭତେ ଜ୍ଞାନଂ ତତ୍ପରଃ ସଂଯତେହିୟଃ ।
ଜ୍ଞାନଂ ଲକ୍ଷ୍ମ୍ଣା ପରାଂ ଶାନ୍ତିମଚିରେଣାଧୁଗଚ୍ଛତି ॥ 4-39 ॥

ଜ୍ଞାନେନ ତୁ ତଦଜ୍ଞାନଂ ଯେଷାଂ ନାଶିତମାତ୍ମନଃ ।
ତେଷାମାଦିତ୍ୟବଜ୍ଞଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶୟତି ତତ୍ପରମ୍ ॥ 5-16 ॥

ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ସହସ୍ରେଷୁ କର୍ଣ୍ଣଦ୍ୟତତି ସିଦ୍ଧୟେ ।
ଯତତାମପି ସିଦ୍ଧାନାଂ କର୍ଣ୍ଣିକ୍ଳାଂ ବେଊ ତତ୍ତତଃ ॥ 7-3 ॥

ବହୁନାଂ ଜନ୍ମନାମକ୍ରେ ଜ୍ଞାନବାକ୍ସାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟତେ ।
ବାସୁଦେବଃ ସର୍ବମିତି ସ ମହାତ୍ମା ସୁଦୁର୍ଲଭଃ ॥ 7-19 ॥

ଯଃ ଶାସ୍ତ୍ରବିଧୁନ୍ନୁତ୍ସୁଜ୍ୟ ବର୍ତତେ କାମକାରତଃ ।
ନ ସ ସିଦ୍ଧିମବାପ୍ନୋତି ନ ସୁଖଂ ନ ପରାଂ ଗତିମ୍ ॥ 16-23 ॥

ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ପରିଜ୍ଞାତା ତ୍ରିବିଧା କର୍ମଚୋଦନା ।
କରଣଂ କର୍ମ କର୍ତ୍ତେତି ତ୍ରିବିଧଃ କର୍ମସଙ୍ଗ୍ରହଃ ॥ 18-18 ॥

GC 16. Dhyana Yoga

Lesson 16: Dhyana Yoga

ଯୋଗୀ ଯୁଞ୍ଜୀତ ସତତମାତ୍ନଂ ରହସି ସ୍ଥିତଃ ।
ଏକାକୀ ଯତଚିତ୍ତାତ୍ମା ନିରାଶୀରପରିଗ୍ରହଃ ॥ 6-10 ॥

ଶୁଚୌ ଦେଶେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ୟ ସ୍ଥିରମାସନମାତ୍ମନଃ ।
ନାତୁ୍ୟଚ୍ଛିତଂ ନାତିନୀଚଂ ଚୈଲାଜିନକୁଶୋଭରମ୍ ॥ 6-11 ॥

ତତ୍ତ୍ୱେକାଗ୍ରଂ ମନଃ କୃତ୍ୱା ଯତଚିତ୍ତେନ୍ଦ୍ରିୟକ୍ରିୟଃ ।
ଉପବିଶ୍ୟାସନେ ଯୁଞ୍ଜ୍ୟାଦ୍ୟୋଗମାତ୍ମବିଶୁଦ୍ଧୟେ ॥ 6-12 ॥

ସମଂ କାୟଶିରୋଗ୍ରୀବଂ ଧାରୟନ୍ନଚଳଂ ସ୍ଥିରଃ ।
ସମ୍ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟ ନାସିକାଗ୍ରଂ ସ୍ୱଂ ଦିଶଂଶ୍ଚାନବଲୋକୟନ୍ ॥ 6-13 ॥

ପ୍ରଶାନ୍ତାତ୍ମା ବିଗତଭୀର୍ତ୍ତୁଚ୍ଛତାରିବ୍ରତେ ସ୍ଥିତଃ ।
ମନଃ ସଂୟମ୍ୟ ମଚିତ୍ତୋ ଯୁକ୍ତ ଆସୀତ ମପୂରଃ ॥ 6-14 ॥

ଯୁଞ୍ଜନ୍ନେବଂ ସଦାତ୍ମନଂ ଯୋଗୀ ନିୟତମାନସଃ ।
ଶାନ୍ତିଂ ନିର୍ଧୀଣପରମାଂ ମହଂସ୍ତାମଧୁଗଚ୍ଛତି ॥ 6-15 ॥

ଯଥା ଦୀପୋ ନିବାତସ୍ତୋ ନେଙ୍ଗତେ ସୋପମା ସ୍ୱମୃତା ।
ଯୋଗିନୋ ଯତଚିତ୍ତସ୍ୟ ଯୁଞ୍ଜତୋ ଯୋଗମାତ୍ମନଃ ॥ 6-19 ॥

ସର୍ଘଭୂତସ୍ଥମାତ୍ମନଂ ସର୍ଘଭୂତାନି ଚାତ୍ମନି ।
ଇକ୍ଷତେ ଯୋଗଯୁକ୍ତାତ୍ମା ସର୍ଘତ୍ୱ ସମଦର୍ଶନଃ ॥ 6-29 ॥

Lesson 17: Bhakti Yoga

ଯେ ଯଥା ମାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ତାଂସ୍ତଥୈବ ଭଜାମ୍ୟହମ୍ ।
ମମ ବର୍ମାନୁବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟାଃ ପାର୍ଥ ସର୍ବଶଃ ॥ 4-11 ॥

ଅନନ୍ୟାଶ୍ଚିନ୍ତୟନ୍ତୋ ମାଂ ଯେ ଜନାଃ ପର୍ଯ୍ୟପାସତେ ।
ତେଷାଂ ନିତ୍ୟାଭିମୁକ୍ତାନାଂ ଯୋଗକ୍ଷେମଂ ବହାମ୍ୟହମ୍ ॥ 9-22 ॥

ପତ୍ରଂ ପୁଷ୍ପଂ ଫଳଂ ତୋୟଂ ଯୋ ମେ ଭକ୍ତ୍ୟା ପ୍ରୟତ୍ନତି ।
ତଦହଂ ଭକ୍ତୁ୍ୟପହୃତମଶ୍ନାମି ପ୍ରୟତାମ୍ବନଃ ॥ 9-26 ॥

ମହନା ଭବ ମଭକ୍ତୋ ମଦ୍ୟାଜା ମାଂ ନମସ୍କରୁ ।
ମାମେବୈଷ୍ୟସି ଯୁକ୍ତୈବମାତ୍ମନଂ ମପୂରାୟଶଃ ॥ 9-34 ॥

ମଜିଭା ମହ୍ମତପ୍ରାଣା ବୋଧୟନ୍ତଃ ପରସ୍ପରମ୍ ।
କଥୟନ୍ତଶ୍ଚ ମାଂ ନିତ୍ୟଂ ତୁଷ୍ୟନ୍ତି ଚ ରମନ୍ତି ଚ ॥ 10-9 ॥

ଅନପେକ୍ଷଃ ଶୁଚିର୍ଦକ୍ଷ ଭଦ୍ରାସୀନୋ ଗତବ୍ୟଥଃ ।
ସର୍ଧାରମ୍ଭପରିତ୍ୟାଗୀ ଯୋ ମଭକ୍ତଃ ସ ମେ ପ୍ରିୟଃ ॥ 12-16 ॥

ଜଶ୍ବରଃ ସର୍ଧଭୂତାନାଂ ହୃଦେଶେଃର୍ଜୁନ ତିଷ୍ଠତି ।
ଭ୍ରାମୟନ୍ସର୍ଧଭୂତାନି ଯନ୍ତାରୁଜାନି ମାୟୟା ॥ 18-61 ॥

ସର୍ଧଧର୍ମାକ୍ବରିତ୍ୟଜ୍ୟ ମାମେକଂ ଶରଣଂ ବ୍ରଜ ।
ଅହଂ ଭୃ ସର୍ଧପାପେଭ୍ୟା ମୋକ୍ଷୟିଷ୍ୟାମି ମା ଶୁଚଃ ॥ 18-66 ॥

JEEVA (Optimal Life)

JEEVA course highlights 12 techniques of optimal life under 4 lessons. Each technique is derived from a collection of 8 sutras of Maharshi Patanjali. Each lesson consists of 3 techniques from each Pada of the Patanjali Yoga-sutras. The earlier 3 courses are based on Bhagavad-Gita which is also called as the Yoga-shastra. While the earlier 3 courses highlight the principles of sound body, sound mind and pure soul, this course highlights techniques of optimal life. Collectively these 4 courses cover the principles and techniques of Yoga from the Yoga-shastra and the Yoga-sutras respectively. In effect students will have a broad understanding of complete Yoga in other words the 'PoornaYoga'.

Lesson 18. Samadhi: This lesson covers 3 techniques based on the sutras from the Samadhi pada of Patanjali Yoga-sutras. The first technique is the 'Chittavritti Nirodha' which presents the fivefold distractions of conscious and their remedy. The second technique is the 'Ishwara Pranidhana' which means to surrender oneself in devotion of the Ishwara. The third technique is 'Chitta Santhi' which highlights the methods of calming down the conscious.

Lesson 19. Sadhana: This lesson covers 3 techniques based on the sutras from the Sadhana pada of Patanjali Yoga-sutras. The fourth technique is 'Kriya Yoga' which highlights the three components of Kriya-Yoga. The fifth technique is 'Bahiranga Yoga' which presents the limbs of Yoga that are physical in nature. The sixth technique is 'Pratipaksha Bhavana' which presents the mechanism of using the equal and opposite reaction to neutralise troubles.

Lesson 20. Vibhuti: This lesson covers 3 techniques based on the sutras from the Vibhuti pada of Patanjali Yoga-sutras. The seventh technique is 'Antaranga Yoga' which presents the limbs of Yoga that are psychic in nature. The eighth technique is 'Samyama' which highlight the power of Yoga in attaining transcendental wisdom. The ninth technique is 'Satva Purusha' which differentiates between the Satva and Purusha.

Lesson 21. Kaivalya: This lesson covers 3 techniques based on the sutras from the Kaivalya pada of Patanjali Yoga-sutras. The tenth technique is 'Smriti Samskara' which differentiates between Smriti and Samskara. The eleventh technique is 'Chitta Bedha' which explains how different Chittas result in different perceptions of same reality. The twelfth technique is 'Chitta Shakti' which explains the power of conscious and its culmination in soul upon attaining Kaivalyam.

Lesson 18. Samadhi Pada

Technique 1: Chittavritti Nirodha

- 1-2. ଯୋଗଶ୍ଚିତ୍ତ ବୃତ୍ତି ନିରୋଧଃ
- 1-6. ପ୍ରମାଣ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବିକଳ୍ପ ନିଦ୍ରା ସ୍ୱପ୍ନତୟଃ
- 1-7. ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାନୁମାନାଂଗମାଃ ପ୍ରମାଣାନି
- 1-8. ବିପର୍ଯ୍ୟୟୋ ମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନମତଦ୍ୱରୂପପ୍ରତିଷ୍ଠମ୍.
- 1-9. ଶବ୍ଦଜ୍ଞାନାନୁପାତୀ ବସ୍ତୁଶୂନ୍ୟଃ ବିକଳ୍ପଃ
- 1-10. ଅଭାବ ପ୍ରତ୍ୟୟାଂଲମ୍ବନା ବୃତ୍ତିର୍ନିଦ୍ରା.
- 1-11. ଅନୁଭୂତବିଷୟାଂସମ୍ପ୍ରମୋକ୍ଷଃ ସ୍ୱପ୍ନତିଃ
- 1-12. ଅଭ୍ୟାସବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ତନ୍ନିରୋଧଃ

Technique 2: Eswara Pranidhana

- 1-23. ଈଶ୍ୱର ପ୍ରଣିଧାନାଦ୍ରା
- 1-24. କ୍ଳେଶକର୍ମବିପାକାଂଶାୟୈରପରାମୃଷ୍ଟ ପୁରୁଷବିଶେଷୀଶ୍ୱରଃ
- 1-25. ତତ୍ତ୍ୱ ନିରତିଶୟଂ ସର୍ବଜ୍ଞ ବୀଜଂ
- 1-26. ପୂର୍ବେଷାମପି ଗୁରୁଃ କାଳେନାନବକ୍ଲେବାତ୍
- 1-27. ତସ୍ୟ ବାଚକଃ ପ୍ରଣବଃ
- 1-28. ତନ୍ନପସ୍ତଦର୍ଥଭାବନମ୍.
- 1-29. ତତଃ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଳେତନାଧିଗମୋଽପ୍ୟକ୍ତରାୟାଭାବଶ୍ଚ
- 1-30. ବ୍ୟାଧି ସ୍ତ୍ୟାନ ସଂଶୟ ପ୍ରମାଦାଲସ୍ୟାବିରତି ଭ୍ରାନ୍ତିଦର୍ଶନାଲକ୍ଷ୍ମଭୂମିକଦ୍ୱାନବସ୍ଥିତ୍ୱାନି
ଚିତ୍ତବିକ୍ଷେପାସ୍ତେକ୍ତରାୟାଃ

Technique 3: Chitta Shanti

- 1-33. ମୈତ୍ରୀ କରୁଣା ମୁଦିତୋପେକ୍ଷାଣାଂ ସୁଖଦୁଃଖ ପୁଣ୍ୟାପୁଣ୍ୟ
ବିଷୟାଣାଂ ଭାବନାତଃ ଚିତ୍ତପ୍ରସାଦନମ୍.
- 1-34. ପ୍ରଚ୍ଛଦନ ବିଧାରଣାଭ୍ୟାଂ ବା ପ୍ରାଣସ୍ୟ
- 1-35. ବିଷୟବତୀ ବା ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁପ୍ତନ୍ନା ମନସଃ ସ୍ଥିତିନିବନ୍ଧିନୀ
- 1-36. ବିଶୌକା ବା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତୀ
- 1-37. ବୀତରାଗ ବିଷୟଂ ବା ଚିତ୍ତମ୍
- 1-38. ସ୍ୱପ୍ନ ନିଦ୍ରା ଜ୍ଞାନାଂଲମ୍ବନଂ ବା
- 1-39. ଯଥାଂଭିମତ ଧ୍ୟାନାଦ୍ୱା
- 1-40. ପରମାଶୁ ପରମ ମହତ୍ୱାନ୍ତଃସ୍ୟ ବଶୀକାରଃ

Lesson 19. Sadhana Pada

Technique 4: Kriya Yoga

- 2-1. ତପସ୍ୱ୍ୟାଧ୍ୟାୟେଶ୍ୱରପ୍ରଣିଧାନାନି କ୍ରିୟାୟୋଗଃ
- 2-3. ଅବିଦ୍ୟାଂସ୍ଥିତାରାଗଦ୍ୱେଷାଭିନିବେଶାଃ ପଞ୍ଚକ୍ଳେଶାଃ
- 2-4. ଅବିଦ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ରମୁତ୍ତରେଷାଂ ପ୍ରସ୍ତୁପୁତନୁବିଚ୍ଛିନ୍ନୋଦାରାଣାମ୍
- 2-5. ଅନିତ୍ୟାଶ୍ଚିତ୍ ଦୁଃଖାନାମ୍ ସୁ ନିତ୍ୟଶ୍ଚିତୀ ସୁଖାଂମ୍ ଖ୍ୟାତିରବିଦ୍ୟା
- 2-6. ଦୃଷ୍ଟର୍ଶନଶକ୍ତ୍ୟାରେକାମ୍ ତେବାସ୍ଥିତା
- 2-7. ସୁଖାନୁଶୟୀ ରାଗଃ
- 2-8. ଦୁଃଖାନୁଶୟୀ ଦ୍ୱେଷଃ
- 2-9. ସ୍ୱରସବାହୀ ବିଦୁଷୋଂପି ତଥାଂରୁଦ୍ଧୋଂଭିନିବେଶଃ

Technique 5: Bahiranga Yoga

- 2-28. ଯୋଗୀନାମୁଷ୍ଟାନାଦଶୁଭିକ୍ଷୟେ ଜାନଦୀପ୍ତୁରବିବେକଖ୍ୟାତେଃ
 2-29. ଯମ ନିୟମାଂସନ ପ୍ରାଣାୟାମ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ଧାରଣ ଧ୍ୟାନ ସମାଧୟୋଃଷ୍ଟାବଜାନି
 2-30. ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାପରିଗ୍ରହା ଯମାଃ
 2-32. ଶୌଚ ସନ୍ତୋଷ ତପଃ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟେଶ୍ୱରପ୍ରଣିଧାନାନି ନିୟମାଃ
 2-46. ସ୍ଥିରସ୍ତୁଖାମାସନଂ
 2-49. ତସ୍ମିନ୍ ସତି ଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସଯୋଗତିବିଚ୍ଛେଦଃ ପ୍ରାଣାୟାମଃ
 2-54. ସ୍ୱବିଷୟାସମ୍ପ୍ରୟୋଗେ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ସ୍ୱରୂପାନୁକାର ଯିବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ
 2-55. ତତଃ ପରମା ବଶ୍ୟତେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ

Technique 6: Pratipaksha Bhavana

- 2-33. ବିଚର୍କବାଧନେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଭାବନମ୍
 2-34. ବିଚର୍କା ହିଂସାଦୟଃ କୃତକାରିତାନୁମୋଦିତା ଲୋଭ କ୍ରୋଧ ମୋହପୂର୍ଣ୍ଣକା
 ମୃଦୁମଧ୍ୟାଧୁନାତ୍ରାଦୁଃଖାଜ୍ଞାନାନୁତ୍ପଳା ଯିତି ପ୍ରତିପକ୍ଷଭାବନମ୍.
 2-35. ଅହିଂସା ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାଂ ତସ୍ମିନ୍ନିଧିଂ ବୈରତ୍ୟାଗଃ
 2-36. ସତ୍ୟପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାଂ କ୍ରିୟାଫଳାଶ୍ରୟତ୍ୱମ୍
 2-37. ଅସ୍ତେୟପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାଂ ସର୍ବରତ୍ନୋପସ୍ଥାନମ୍.
 2-38. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାଂ ବୀର୍ଯ୍ୟଲାଭଃ
 2-39. ଅପରିଗ୍ରହକ୍ଷେତ୍ରେ ଜହ୍ନକଥକ୍ରାସମ୍ବୋଧଃ
 2-40. ଶୌଚାସ୍ତ୍ରାଙ୍ଗ ଜୁଗୁପ୍ସା ପରୈରସଂସର୍ଗଃ

Lesson 20. Vibhuti Pada

Technique 7: Antaranga Yoga

- 3-1. ଦେଶବନ୍ଧଶ୍ଚିତ୍ରସ୍ୟ ଧାରଣା
- 3-2. ଚତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟୟୈକତାନତା ଧ୍ୟାନମ୍
- 3-3. ଚଦେବାର୍ଥମାତ୍ରାନ୍ନିର୍ଭାସମ୍ ସ୍ଵରୂପଶୂନ୍ୟମିବ ସମାଧିଃ
- 3-4. ତ୍ରୟମେକତ୍ର ସଂଯମଃ
- 3-5. ଚନ୍ଦ୍ରୟାତ୍ ପ୍ରଜ୍ଞାଃଃଲୋକଃ
- 3-6. ଚସ୍ୟ ଭୂମିଷୁ ବିନିୟୋଗଃ
- 3-7. ତ୍ରୟମକ୍ରମେନ ପୂର୍ଣ୍ଣଭ୍ୟଃ
- 3-8. ଚଦପି ବହିରଙ୍ଗମ୍ ନିର୍ବାଜସ୍ୟ

Technique 8: Samyama

- 3-26. ପ୍ରବୃତ୍ତ୍ୟାଲୋକନ୍ୟାସାତ୍ସୁକ୍ଷ୍ମବ୍ୟବହିତବିପ୍ରକୃଷ୍ଟଜ୍ଞାନମ୍
- 3-27. ଭୁବନଜ୍ଞାନମ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ସଂଯମାତ୍.
- 3-28. ଚନ୍ଦ୍ରେ ତାରାବ୍ୟୁହଜ୍ଞାନମ୍.
- 3-29. ଧୃବେ ଚନ୍ଦ୍ରଚଜ୍ଞାନମ୍.
- 3-30. ନାଭିଚକ୍ରେ କାୟବ୍ୟୁହଜ୍ଞାନମ୍.
- 3-31. କଣ୍ଠକୂପେ କ୍ଷୁଦ୍ରିପାସାନିବୃତ୍ତିଃ.
- 3-32. କୂର୍ମନାଡ୍ୟାଂ ସ୍ତୈର୍ଯମ୍.
- 3-33. ମୂର୍ଧଜ୍ୟୋତିଷି ସିଦ୍ଧବର୍ଗନମ୍.

Technique 9: Satva Purusha

- 3-36. ସତ୍ତ୍ୱପୁରୁଷଯୋଗପଦ୍ୟୋଗୀଃ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅବିଶେଷାତ୍ ଭୋଗଃ
ପରାର୍ଥଘାତ୍ ସ୍ୱାର୍ଥସଂଯମାତ୍ପୁରୁଷଜ୍ଞାନମ୍
- 3-50. ସତ୍ତ୍ୱପୁରୁଷାନ୍ୟତାତ୍ୟାତିମାତ୍ରସ୍ୟ ସର୍ବଭାବାଧିଷ୍ଠାତୃଞ୍ଚଂ ସର୍ବଜ୍ଞାତୃଞ୍ଚଂ ଚ
- 3-51. ତଦ୍ୱୈରାଗ୍ୟାଦପି ଦୋଷବୀଜକ୍ଷୟେ କୈବଲ୍ୟମ୍
- 3-52. ସ୍ଥାନୁପନିମଜ୍ଜଣେ ସଙ୍ଗସ୍ଥୟାକରଣଂ ପୁନରନିଷ୍ଠପ୍ରସଙ୍ଗାତ୍
- 3-53. କ୍ଷଣତକ୍ତୁମୟୋଃ ସଂଯମାଦ୍ୱିବେକଜଂ ଜ୍ଞାନମ୍
- 3-54. ଜାତିଲକ୍ଷଣଦେଶୈରନ୍ୟତାନବଲ୍ଲେଦାତୁଲ୍ୟଯୋସ୍ତତଃ ପ୍ରତିପତ୍ତିଃ
- 3-55. ତାରକମ୍ ସର୍ବବିଷୟଂ ସର୍ବଥା ବିଷୟମକ୍ରମମ୍ ଚେତି ବିବେକଜଂ ଜ୍ଞାନମ୍.
- 3-56. ସତ୍ତ୍ୱପୁରୁଷଯୋଗଶ୍ଚକ୍ଷୁ ସାମେୟ କୈବଲ୍ୟଂ.

Lesson 21. Kaivalya Pada

Technique 10: Smruti Samskara

- 4-4. ନିର୍ମାଣଚିତ୍ତାନ୍ୟସ୍ମିତାମାତ୍ରାତ୍.
- 4-5. ପ୍ରବୃତ୍ତିଭେଦେ ପ୍ରୟୋଜକମ୍ ଚିତ୍ତମେକମନେକେଷାମ୍.
- 4-6. ତତ୍ର ଧ୍ୟାନଜମନାଶୟମ୍.
- 4-7. କର୍ମାଶୁକ୍ଳକୃଷ୍ଣମ୍ ଯୋଗିନସ୍ତ୍ରିବିଧମିତରେଷାମ୍
- 4-8. ତତସ୍ତଦ୍ୱିପାକାନ୍ତୁଗୁଣାନାମେବାଂଭବ୍ୟକ୍ଷୀରାସନାନାମ୍
- 4-9. ଜାତିଦେଶକାଳବ୍ୟବହିତାନାମପ୍ୟାନନ୍ତର୍ଯ୍ୟମ୍ ସ୍ୱମୃତି ସଂସ୍କାରଯୋରେକରୂପଘାତ୍
- 4-10. ତାସାମନାଦିଦ୍ୱମ୍ ତାଶିଷୋ ନିତ୍ୟଘାତ୍.
- 4-11. ହେତୁଫଳାଶ୍ରୟାଲମ୍ବନୈଃ ସଙ୍ଗହୀତଘାଦେଷାମଭାବେ ତଦଭାବଃ

Technique 11: Chitta Bedha

- 4-15. ବସ୍ତୁସାମ୍ୟେ ଚିତ୍ତଭେଦାଭିଭେଦଞ୍ଜ୍ଞତ୍ଵଃ ପଞ୍ଚାଃ
 4-16. ନ ଚୈକଚିତ୍ତଚକ୍ରମ୍ ବସ୍ତୁ ତଦପ୍ରମାଣକମ୍ ତଦା କିଂ ସ୍ୟାତ୍?
 4-17. ତଦୁପରାଗାପେକ୍ଷିତ୍ଵାଚ୍ଛିତ୍ତସ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଜ୍ଞାତାଜ୍ଞାତମ୍.
 4-18. ସଦା ଜ୍ଞାତାଶ୍ଚିତ୍ତବୃତ୍ତୟଃ ପ୍ରଭୋଃ ପୁରୁଷସ୍ୟାପରିଣାମିତ୍ଵାତ୍.
 4-19. ନତସ୍ମାଭାସମ୍ ଦୃଶ୍ୟତ୍ଵାତ୍.
 20. ଏକସମୟେ ଚୋଭୟନବଧାରଣମ୍
 4-21. ଚିତ୍ତାନ୍ତରଦୃଶ୍ୟେ ବୁଦ୍ଧିରୁଧ୍ଵେରତିପ୍ରସଙ୍ଗଃ ସ୍ଵଚ୍ଚିତ୍ତସଙ୍କରଶ୍ଚ.
 4-22. ଚିତ୍ତେରପ୍ରତିସଙ୍କ୍ରମାୟାସ୍ତଦାକାରାପତ୍ତୋ ସ୍ଵବୁଦ୍ଧିସମ୍ବେଦନମ୍.

Technique 12: Chitta Shakti

- 4-24. ତଦସଙ୍ଖ୍ୟୟାସନାଭିଶ୍ଚିତ୍ରମପି ପରାର୍ଥମ୍ ସଂହତ୍ୟକାରିତ୍ଵାତ୍.
 4-25. ବିଶେଷଦର୍ଶନ ଆତ୍ମଭାବଭାବନାବିନିବୃତ୍ତିଃ
 4-26. ତଦା ବିବେକନିମ୍ନମ୍ କୈବଲ୍ୟପ୍ରାପ୍ତାରମ୍ ଚିତ୍ତମ୍
 4-27. ତହିନ୍ଦ୍ରେଷୁ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତରାଣି ସଂସ୍କାରେଭ୍ୟଃ
 4-28. ହାନମେଷାଂ କ୍ଳେଶବଦୁଚ୍ଚମ୍.
 4-29. ପ୍ରସଙ୍ଖ୍ୟାନେତ୍ୟକ୍ତୁସୀଦସ୍ୟ ସର୍ତ୍ତଥା ବିବେକଖ୍ୟାତେର୍ଥମ୍ନେତ୍ଵସ୍ଵମାଧୁଃ
 4-30. ତତଃ କ୍ଳେଶକର୍ମନିବୃତ୍ତିଃ
 4-34. ପୁରୁଷାର୍ଥଶୂନ୍ୟାନାମ୍ ଗୁଣାନାମ୍ ପ୍ରତିପ୍ରସବଃ କୈବଲ୍ୟମ୍ ସ୍ଵରୂପପ୍ରତିଷ୍ଠା ବା
 ଚିତ୍ତଶକ୍ତିରିତି.

About the Textbooks and Workbooks:

Transliteration textbooks, guided recitation videos and E-Learning videos are available for free with the workbooks. The workbooks can be purchased from your school or the “Publications” page of www.CourseLink.in website. Workbooks enhance your learning experience through the following activities;

1. Scan QR codes inside the textbook to listen the shloka pronunciation and see their graphic illustrations.
2. Copywrite verses from the textbook into the workbook and fill colours to graphic illustrations in the workbook.
3. Scan QR codes inside the workbook to access the free E-Classes and understand the meaning.

About QR codes in textbooks and workbooks:

PoornaYoga textbooks and workbooks have unique QR codes on every page. Each QR code is linked with specific E-Learning video related to that specific page's content. You can scan the QR code using a smart phone or a tablet to access the E-Learning videos anytime and any number of times. Subtitles can be viewed in multiple languages by adjusting the YouTube settings.

About the Author:

“Poorna Yoga Program” is designed and developed by Shri Gopi V. Prasad, to offer a broad understanding of Yoga, through graphic interpretation of 140 Gita-shlokas and 96 Yoga-sutras under 21 thematic lessons. Each lesson is structured with three components of learning namely Sadhana, Sodhana and Vaadana, to enable students understand, explore and apply the wisdom of Yoga in daily life. Gopi studied Yoga in its various forms since his childhood. His lifelong interest in Yoga Shastra led to the foundation of PoornaYoga Program in India, Europe and America. His experience in the field of Education has led to the creation of the G-Education model, which is applied in the development and dissemination of structured learning programs such as this one. Gopi has an ‘MBA in Global Management’ from Germany and a ‘Diploma in Physical Education’ from India. His interests include poetry and spiritual art.

Gold Sponsor

**Rs.100,000 for 10,000 books
Black & White Advertisement
Height 7cm and Width 14cm**

Silver Sponsor

**Rs.50,000 for 5,000 books
Black & White Advertisement
Height 7cm X Width 14cm**

About the Sponsorship:

“PoornaYoga Transliteration Textbooks” are available in 33 languages for free distribution to students. All copyrights of this publication and its contents are property of CourseLink. Interested sponsors are welcome to approach the publisher by writing email to CourseLink.in@gmail.com